

Marie Ndiaye

HÆVNEN ER MIN

Roman

Oversat af
Sofie Vestergaard Jørgensen

Oversat efter: Marie Ndiaye, La vengeance m'appartient
© ÉDITIONS GALLIMARD, 2021

texte | tekst

Den mand, der genert, næsten frygtsomt trådte ind på hendes advokatkontor den 5. januar 2019, vidste Susane med det samme, at hun havde mødt før – engang for længe siden, et sted, hun med ét kunne se for sig så præcist og så brutalt, at det føltes som et hårdt slag mod panden.

Hendes hoved gjorde et lille ryk bagud, på en måde så hun ikke straks var i stand til at svare på sin gæsts hilsen, en forlegen mumlen, og stemningen blev ved med at være aspændt mellem dem, selv efter at hun havde hilst venligt, smilende, hjerteligt og beroligende, på den måde, hun gjorde en dyd ud af at fremstå over for enhver, der besøgte hende på hendes kontor.

To gange gned hun sig instinktivt i panden, idet hun følte en dump smerte, derefter tænkte hun ikke mere på det.

Samme aften, da hun sad i sin seng, ville hun igen løfte sin tunge hånd langsomt op mod panden, men stoppe midt i bevægelsen, fordi der reelt ingen smerte var, og hun ville brat komme i tanke om, hvordan det havde gjort ondt, da den spinkle, beskedne mand med det intetsigende ansigt og den intetsigende krop var trådt ind på hendes kontor.

Hendes forundring ville være betydelig: Hvorfor var det smerte, hun havde følt, og ikke glæde?

Hvorfor havde hun, her hvor hun 32 år senere var overbevist om at gense én, der engang havde gjort hende glad, haft følelsen af, at man var ude på at tage livet af hende?

Susane lyttede længe til Gilles Principaux og tænkte flere gange: Jeg kender dig, og jeg kender din historie, og på den måde blandedes hendes overbevisning om, at hun engang havde været uadskillelig fra denne mand, sammen med det, hun havde læst i pressen om den ulykke, der havde ramt ham.

På intet tidspunkt i løbet af samtalen lykkedes det hende at afgøre, om han kunne huske, at han havde mødt hende før, eller om et sådant fjernt minde endda kunne have haft indflydelse på hans beslutning om at opsøge hende.

For hvilke vigtige sager kunne advokaten egentlig bryste sig af?

Hvad, spurgte hun sig selv, kunne have ansporet denne velhavende, ødelagte, men også skarpsindige mand til at vælge Susane til at forsvare hans kone andet end en vag, overtroisk troskab over for de lysende øjeblikke, som tilværelsen havde budt på?

Men Principaux sagde ingenting om årsagerne til sin beslutning, om det så var de mest tågede eller tåbelige af slagsen.

Han så på Susane med et blik, der først var flygtigt, men efterhånden blev mere og mere selvsikkert, i takt med at han svarede på hendes spørgsmål, og trods sine anstrengelser var

advokaten ude af stand til at læse så meget som skyggen af et "jeg kender dig" i hans blik.

I og med at hun ikke kunne spørge: "Hvorfor har De valgt at opsøge mig, jeg, der ellers ikke er en af de berømmede advokater på Place de Bordeaux, sagens alvor taget i betragtning?", oplyste hun ham i stedet om, at hans kone, Marlyne Principaux, den sigtede i sagen, officielt skulle godkende Susane som sin forsvarer.

Var hun indforstået med valget?

– Naturligvis, svarede han med sådan en selvfølgelighed, at der pludselig kom noget, der var så tørt og usympatisk over hans ansigtstræk, at Susane et kort sekund kom i tvivl om, hvorvidt det rent faktisk var den mand, hun aldrig havde glemt, der sad foran hende.

– Lasserre, som indtil nu har været min kones advokat, bryder hverken Marlyne eller jeg os om, havde Principaux sagt, da han ankom. Jeg ønsker derfor, at vi skifter til en anden, for Marlynes skyld.

Idet Principaux rejste sig for at gå, spurgte hun ham, om han engang havde boet i Caudéran-kvarteret.

– Ja, sagde han, da jeg var ung, hvorfor?

Han brød ud i et smil, og hele hans krop lavede muntert og barnagtigt op og fik med ét noget charmerende over sig, hvilket Susane bemærkede med så meget desto større opmærksomhed, som hans ansigt for et øjeblik siden, til hendes store skuffelse, havde virket næsten frastødende.

Men hvorfor i det hele taget denne skuffelse, uanset om Principaux var ham, hun huskede, eller intet havde at gøre med alt dette?

Overrumplet svarede hun, at hun som barn havde kendt en familie i Caudéran.

Allerede inden han udbrød: "Dem er der mange af!", var hun klar over, hvor grotesk hendes svar var.

Der boede jo netop masser af mennesker i Caudéran.

Hvem var Gilles Principaux for hende?

Hvordan skulle hun vide det, hvordan skulle hun kunne stole på denne ophidsende, sårende, foruroligende fornemmelse af, at han havde været den teenager, hun engang forelskede sig håbløst i, i et hus i Caudéran, som hun ikke ville kunne genkende i dag?

Advokat Susane tog sig selv i at famle efter ordene.

– Hvad hed denne familie? spurgte Principaux og så ud, som om han ventede spændt på svaret, som om han allerede glædede sig ved tanken om det bånd, han straks ville etablere mellem disse mennesker og sig selv, eller endda, tænkte hun, som om han så frem til om nødvendigt at måtte opfinde et bånd mellem denne familie og ham selv for at glæde advokat Susane med, at der var en hemmelig forståelse, en forbindelse, mellem alting.

– Jeg ved det ikke, eller, jeg kan ikke huske det, mumlede Susane.

Så fandt hun igen sit advokattonefald frem og sagde, at hun ville afvente brevet fra fru Principaux, hvori hun udpegede hende som sin forsvarer.

Hun åbnede døren og trådte lidt tilbage for at lade ham komme forbi.

Han lænede sig op ad dørkarmen og mumlede med en hul, mat stemme:

- De er den eneste, der kan redde os.

Senere kom Susane i tvivl, om hun huskede rigtigt, og kunne ikke blive enig med sig selv om, hvorvidt han havde sagt "redde os" eller "redde mig".

Derefter tilføjede han noget banalt i stil med:

- De får os ud af dette mareridt, ikke?

Hvilket overraskede advokaten.

Et ønske om at blive rensset for et forfærdeligt justitsmord, en forfærdelig misforståelse, dét kunne hun forstå.

Men i dette tilfælde skyldtes mareridtet hverken forveksling eller en misforståelse, mareridtet var selve mandens liv, og de gerninger, der ødelagde det, havde fundet sted og kunne ikke gøres om, for de døde ville ikke kunne træde ud af hans drøm og blive født på ny.

Ønskede Principaux med andre ord at blive vækket?

Forestillede han sig virkelig, at hans børn en klar og lysende morgen igen ville komme løbende imod ham, uskadte, glade og uskyldige?

Nøjagtig hvilken drøm var det, han ville have Susane til at befri ham for?

Da hun tog hjem om aftenen, havde en isglat regn netop sat sporvognen ud af drift.

Allerede dagen før havde Sharon været den første, hun tænkte på, da hun mærkede skoene skride under sig på det glatte fortov.

Jeg håber, hun nåede sporvognen, havde Susane tænkt, for hun brød sig ikke om, at hendes rengøringsdame skulle cykle hjem i det iskolde, glatte mørke.

Men i aften tænkte hun ikke på Sharon. Hun var alt for optaget af at genkalde sig hvert et øjeblik af mødet med Principaux og måtte allerede til sin store bekymring konstatere, at ikke alle de ord, han havde sagt, havde sat sig ordentligt fast i hendes hukommelse (havde han sagt "min hustru" eller "min kone", havde han nævnt hendes fornavn, eller kunne advokat Susane bare huske det, fordi hun havde læst navnet i avisen?), og hun havde travlt med at komme hjem, så hun kunne få skrevet alt det ned, hun kunne huske.

Hvem var Gilles Principaux for hende?

Da hun åbnede hoveddøren og opdagede, at der tydeligvis var lys i både gangen, stuen og køkkenet, gik hun derfor et kort øjeblik i panik, fordi hun havde glemt, at Sharon måske stadig ville være der, på trods af sporvognen, der ikke kørte, og selvom hun altid sagde til hende, at hun måtte tage hjem, præcis når det passede hende, uanset om arbejdet (der i bund og grund var sparsomt) var klaret eller ej.

Advokat Susane havde altid sagt eller ladet Sharon forstå, at hun hellere så, at Sharon tilbragte tid sammen med sine børn, hjalp dem med lektierne og tænkte på deres fremtid, end at hun befandt sig hjemme hos hende sent om aftenen.

Det gør mig forlegen, ville advokat Susane gerne have haft modet til at sige, at De finder det strengt nødvendigt at

rengøre et badekar, som jeg alligevel aldrig lader mig synke ned i, at pudse de rene vinduer ugentligt, som jeg alligevel dårligt nok ser ud ad, eller at skure toilettet, som jeg selv rengør så grundigt hver dag, for at De ikke skal være det mindste i kontakt med min intimitet, ja, ville advokat Susane gerne have turdet sige til hende, det gør mig voldsomt forlegen, at De til punkt og prikke følger mit ønske om at ansætte én til at holde øje med mit hjem, og at De bruger timevis på manisk at fuldkommengøre noget, jeg allerede har gjort af ren anstændighed, af blufærdighed, det gør mig forlegen, ja, ville Susane gerne have turdet sige til Sharon, hun, der indtil nu aldrig havde haft behov for en rengøringsdame og sågar havde en vis forudindtagethed over for et sådant behov.

Sharon, jeg har ansat Dem af rene og skære aktivistiske årsager, for at hjælpe Dem og fremme en sag, jeg kæmper for, så derfor er det heller ikke nødvendigt, at De er så samvittighedsfuld, redelig og upåklagelig over for mig, som om De frygter, at jeg ikke er tilfreds med Dem; det vil jeg altid være, Sharon, for i virkeligheden beder jeg Dem ikke om noget, ville Susane gerne have kunnet sige til hende, men gjorde det ikke, igen af ren anstændighed, om end af en anden slags.

Hendes bankende hjerte var endnu ikke faldet til ro, da Sharon kom ud til hende i gangen.

Susane omfavnede hende kort, som hun plejede, og hun kunne mærke sit hjerte banke mod Sharons tyste, rolige, uforstyrrelige bryst, den altid så stærke, fatalistiske og

muntre Sharon, der aldrig lod det komme fysisk til udtryk, at hendes liv kunne være hårdere end Susanes.

Faktisk forekom det hende snarere, at Sharon af og til havde ondt af hende.

I hvert fald var det lykkedes advokaten at gøre en spøg ud af emnet, når hun blev inviteret til middag og følte, at hun blev nødt til at betale tilbage i form af morsomme historier, i og med at hun aldrig gengældte invitationerne.

Så udbrød hun glødende og kynisk, spottende og oprevet:

– Tænk, ved I hvad, min Sharon misunder mig overhovedet ikke, tværtimod!

Og hendes venner grinede og lagde ansigtet i alvorlige folder og forsøgte at analysere sig frem til, hvad der mon forhindrede Sharon i at forstå, hvor meget lykkeligere end hende Susane var, og hvad der mon forhindrede Sharon i at forstå, at hun snarere burde hige efter at være Susane end sig selv, en mauritier uden opholdstilladelse, beriget med, men også hæmmet af to børn med en uvis fremtid og en mand, som advokaten fornemmede var dybt nedtrykt.

Ikke desto mindre, var det så andet end ren spekulation?

For Sharons ansigt var altid fredfyldt at se på, og hendes hjerte slog blidt og næsten umærkeligt, da Susane trykkede hende ind til sig, mens hendes eget utæmmede hjerte forgæves forsøgte at lokke Sharons på afveje, hive det op på samme lidenskabelige og oprørske niveau – med hvilket formål?

Susane ville ikke have kunnet svare på det.

– Sharon, De burde være taget hjem for længst, der kører ikke flere sporvogne i aften.

Advokat Susane slukkede det skarpe loftsllys.

Sharon, der er ingen grund til at tænde alt lyset i lejligheden, kunne Susane heller ikke få sig selv til at sige til hende, for det tegn på respekt, den omsorg, du tror, du bør udvise over for din arbejdsgiver, når hun træt kommer sent hjem, ved at oplyse hendes ankomst i tusind lys, det passer ikke til min nøjsomme, sparsommelige, mådeholdne indstilling til hverdagens små handlinger, nej, Sharon, virkelig, lad være med at tænde andet end de lamper, De har brug for for at kunne arbejde; dette sagde advokaten heller ikke, især ikke, til hende.

Hun var så glad for Sharon, at hun ikke ville risikere, at disse små irritationspunkter skulle få en skygge af skuffelse, eller af angst, til at fare igennem den unge kvindes grågrønne blik.

Eller at Sharon skulle begynde at frygte hvad som helst fra hendes side – også det tyngede advokaten.

Jeg arbejder for Dem, Sharon, jeg ville aldrig fornærme Dem det mindste, og jeg giver Dem ingen ordrer, sagde Susane tavst i håbet om, at hendes godhjertede, lidenskabelige og inderlige tanker ville være i stand til at bevæge sig ud af hendes sind som æg, der gydes, sådan at Sharons egne uudgrundelige tanker ville forene sig med advokat Susanes tavse erklæringer og måske give hende en følelse af håb, takket være denne jomfruelige, uudsagte sammensmeltning af frygten og fortrøstningen.

Jeg vil aldrig svigte dig, Sharon, tro mig, tænkte Susane intenst.

- Jeg kører Dem hjem, sagde hun til Sharon.

Og da hun bemærkede Sharons pludseligt bekymrede ansigtsudtryk, tilføjede hun:

- Som sagt kører sporvognen ikke mere, skinnerne er frosset til.

- Tak, men jeg har min cykel, den er der ikke plads til i bilen, svarede Sharon hurtigt.

Hvordan kunne det være, at Susane så tit fik indtryk af, at hun ikke ønskede nogen form for relation mellem dem uden for lejlighedens fire vægge?

Troede hun, eller frygtede hun (og i så fald hvorfor?), at Susane ville være hendes veninde?

Det havde advokaten ingen intentioner om.

Men det var engang sket, at hun havde mødt Sharon og hendes børn i et hypermarked i Le Lac, og her havde Sharon helt åbenlyst ladet, som om hun ikke så hende, hvilket havde såret Susane.

Sharon, De løber ingen fare ved at indrømme, at De kender mig, ved at hilse på mig, præsentere mig for Deres børn, der er lige så yndefulde og smukke som Dem selv, hvordan skulle jeg kunne gøre Dem fortræd, hvordan skulle jeg nogensinde kunne ønske at gøre Dem til et bytte for en hvilken som helst trolddomskraft?

Jeg har ingen interesse i at ansætte Dem, Sharon, det kræver overvindelse, og jeg bryder mig ikke om at blive vartet op.

Jeg vil ganske enkelt gøre noget godt, Sharon, på min egen måde.

Susane tog sin frakke, som var fuld af isnende regndråber, af og hængte den op på knagerækken i entréen, inden Sharon kunne nå at tage den.

Den unge kvinde med det smalle ansigt, de smalle skuldre og de smalle hofter, som havde hun besluttet sig for kun at lægge beslag på en lillebitte del af verden, så op på advokaten, der var høj og bred, ærefrygtindgydende og selvsikker, med sit triste, blide, forpinte blik.

- Jeg kører Dem hjem, sagde Susane forsigtigt, og så i morgen tager De spurvognen og kommer og henter cyklen.

- Nej! råbte Sharon i en form for voldsom og uforsonlig desperation, der bragte Susane ud af fatning. Det passer mig dårligt, tilføjede Sharon langsomt, men tak, tak, tak.

Susane løftede forsonende hånden, forfærdeligt forlegen.

Og så, nu da den lille uoverensstemmelse var glemt (bortset fra af Susane, hvis hukommelse havde en tendens til at huske ting, der slet ikke var nødvendige, for tid og evighed, og slette de dejligste minder), gav Sharon sig muntert til at fortælle Susane, hvad hun havde udrettet i løbet af dagen i lejligheden i Rue Vital-Carles, som ganske vist så imponerende ud (sildebensparket, sekstenhundredtalspejs, høje småsprossede vinduer), men var af middelmådig størrelse, fyrre kvadratmeter, der formentlig skyldtes en opdeling af en større lejlighed med et lettere salg for øje.

Susane vidste, at der ikke fandtes nogen rationel årsag til, at Sharon skulle befinde sig hos hende med al sin energi og ukuelighed og sit gåpåmod, med al sin iver efter at bevise, at hendes kræfter var brugbare, for ikke at sige nødvendige.

Susane vidste, at hun ikke havde brug for Sharons ildhu, for hendes ungdommelighed, for hendes evner, hun vidste godt, at disse kvaliteter var spildt hos hende, hvor der bogstaveligt talt intet var at foretage sig.

Men hvordan skulle hun ellers gøre?

Det var hende, der behandlede Sharons sag, ansøgningen om opholdstilladelse til hele familien.

- Jamen så ses vi i morgen, sagde hun til hende. Tak, Sharon, og kør nu forsigtigt.

[...]